

ELS JOCS INFANTILS DE PIETER BRUEGEL

un passeig de 1560 al 2005

Els jocs infantils de Pieter Bruegel un passeig de 1560 al 2005

És un projecte coordinat per Biel Pubill i Soler
amb els alumnes de 1r d'ESO del CV **Jocs Populars de Catalunya**
i de 2n d'ESO del CV **Coneguem jocs d'arreu del món**
El projecte es va iniciar el curs 2004/05 i ha tingut continuïtat fins avui.

IES Flix

c/ Salvador Espriu, 1

43750 FLIX (Ribera d'Ebre)

977 41 04 59

gpubill@xtec.cat

<http://bieljoc.blogspot.com/>

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Biografia

Pieter Bruegel, anomenat el Vell, nascut entre 1525 i 1530 possiblement a Breda, als Països Baixos, és un dels més grans pintors flamencs del segle XVI.

Pràcticament desconegut en la seva etapa de formació, les úniques dades sobre la seva vida i la seva carrera ens les ofereix una biografia de 1609 que el presenta com un ignorant dedicat a la pintura còmica. Tan mateix, sembla suficientment demostrat que fou un home de certa cultura, donat que va conèixer estudiosos i científics contemporanis del seu país i va viatjar per Itàlia per aprendre la forma de pintar dels renaixentistes.

L'any 1560 va fer el quadre *Jocs infantils* on ens mostra una poblada ciutat amb més de 250 petits personatges absorts practicant prop de 90 jocs i distraccions diferents, emprant trossos de fusta, ossos, cercles, barrils... Fixeu-vos que les cares dels nens no revelen l'edat... Nosaltres ens preguntem: va voler el pintor recordar que la vida passa fugissera i no s'ha de perdre el temps jugant? O bé, al contrari, va voler recordar-nos que la vida només és joc?

Al quadre de Pieter Bruegel **Jocs infantils** (1560), que apareixerà a continuació, podeu clicar damunt de qualsevol joc i us apareixerà l'activitat duta a terme pels alumnes. Per retornar al quadre original sols cal que premeu la petita icona que apareix al marge inferior dret de la pantalla i que representa uns ossets.

Que tingueu un bon passeig pels jocs de Bruegel!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Cavall Fort

Fem dos grups de nens. El grup que para es col·loca ajupit, tal com veiem a la imatge. S'inicia el joc saltant un xiquet damunt d'aquests. Un cop és a dalt ha de posar la mà tocant-se l'altra, a l'alçada del colze o bé a l'ombro -cada posició coincideix amb les paraules "xurro, mediamanga, mangotero"-. El xiquet que està davall ha d'encertar la posició. Si no ho aconseguen segueix saltant un altre membre del grup fins que s'endevini o bé els que estan ajupits facin figa i s'ensorri el cavall!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Botiguetes

Quan érem petits jugàvem a fer botiguetes o paradetes, a comprar i vendre. Qualsevol lloc i material que tingui forma d'una aliment pot servir, com ara unes quantes pedres petites poden fer d'olives; els troncs, que són una mica grans es fan servir de taula; els bastons petits de coberts; les fulles, segons la forma i mida, de peixos, enciam... i sinó qualsevol *potro* o *andergo* serveix per a posar a la venda.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Pilota

Antigament, com que no hi havia globus de plàstic ni pilotes, els nens es feien les seves pròpies pilotes inflant les bufetes de porc. A diferents pobles de la Ribera d'Ebre, com Ascó o La Torre de l'Espanyol, fins als seixanta, la gent guardava la bufeta dels porcs i la inflava per fer-la petar en la celebració de la nit de Nadal, com a símbol de bon cristià i de joia pel naixement de Jesús. Avui amb les pilotes, de totes mides, podem fer infinitat de jocs...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

El cèrcol

Quan vam preparar aquest joc a classe vam voler fer una mica de broma i per això vam fer la fotografia dels cotxes dirigits, perquè per a nosaltres aquestes joguines substitueixen els cèrcols que apareixen al quadre. Al cèrcol o rodanxa s'hi juga amb un bastó allargassat amb un ganxet a la punta que serveix per portar agafat un cercle que pot ser de mides diferents. Es tracta de caminar sense que el cercle es decanti, fent carreres o circuits.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

A casetes

Aquesta il·lustració no teníem ben clar si volia representar una nena que s'està amagant o bé que juga a casetes, com si el barril fos una casa i ella parlés amb algú que està a dins. Molts de nosaltres hem jugat, quan érem petits, a casetes fent servir una caixa gran de cartró i fent-li forats grans com si fossin finestres –a vegades fins i tot les pintàvem-.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Columpiar-se

És un altre dels jocs més divertits dels parcs i que no necessita explicació. Al quadre els nens juguen a balancejar-se damunt d'un barril.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La barqueta

A la barqueta hi juguem molt, amb els amics, a la platja o a la piscina. Ens ajuntem uns quants i empaitem a algú de la colla. L'agafem per les cames i els braços, el balancegem... Sopeta una! Sopeta dos! Sopeta tres! ... i cap a l'aigua!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La llima

Aquest joc era molt popular entre els nostres pares. Ens han explicat que hi jugaven a la vora del riu o després de dies de pluja quan el terra estava més fangós. El joc consisteix en marcar un rectangle a terra, partit per la meitat, i alternativament s'ha d'anar tirant una llima o un tornavís i que es clavi al terra de manera que es va guanyant terreny al contrari -si no es queda clavat no es guanya espai-.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Construccions

Tots hem jugat a fer construccions o fer maquetes de vaixells, edificis, castells... Abans els nens es distreien construint amb materials que trobaven pel carrer o al camp com ara pedres, terra, herbes... Actualment ja pocs nens fan servir aquests materials perquè els jocs es poden comprar en una botiga de joguines i venen amb models ja dissenyats, amb materials de plàstic o fusta.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

El borinot

És un joc que pot arribar a ser una mica violent si no es fa seguint bé les consignes. Els nens es posen en dos fileres davant per davant, amb el dit enlaire girant i fent el so d'un borinot o *bromerot*. El que para ha de passar, poc a poc pel mig de les fileres i ha d'estar molt atén per esbrinar qui li venta un clatellot! Si ho encerta aquell que li ha ventat passa a ser qui para, si no ho encerta...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Coll-i-bé

Quan érem petits anàvem a coll dels pares. Avui ens posem a coll-i-bé dels amics per fer carreres o, sobretot a l'estiu, a dins la piscina, per fer lluites amb altres o fer pilars.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Saltar al potro

Al quadre es veu perfectament com els nens salten al potro. Nosaltres ho fem a classe d'educació física. És divertit però una mica perillós si el qui s'ajup és molt alt i no s'acotxa! A La Torre de l'Espanyol cantaven: "A la una, ca la Berruga. A les dos, a cal Ros. A les tres, a cal Bres. A les quatre, a cal Caque. A les cinc, a cal Xixurrin. A les sis, a ca Narcís. A les set, a cal Bep. A les vuit, a ca Montagut i a les deu, a ca l'Aleu!"

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Tirar la gorra

Nosaltres no havíem jugat mai a aquest joc, però està prou clar com es juga. Es tracta de llançar una gorra –nosaltres hem fet servir guants- per davall les cames de qui para, i veure qui la fa anar més lluny. Qui guanya es posa amb les cames obertes i es torna a jugar. Nosaltres hem fet el joc amb guants, fent carreres. Ha estat molt divertit.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La coca ?

Realment aquest ha estat el joc que més ens ha costat de conèixer. Alguns dèiem que el nen del quadre porta un instrument musical, altres una taula de joc, uns altres una nina... Al final vam pensar que potser era una mena de coca gran, en forma de nina, com les que a vegades es fan a fira.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Caçar papallones

A l'estiu, sobretot, quan anem més pel camp, anem a caçar papallones i després les posem en pots de vidre o les enganxem amb una agulla, amb les ales obertes, i les col·leccionem.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Xanques

És molt divertit caminar en xanques. Nosaltres amb les xanques fem carreres i circuits amb relleus.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Trencar tupins

A les festes majors de tots els nostres pobles hi ha algun dia que es fan jocs tradicionals. Normalment aquest dia entre d'altres jocs com ara corrides de sacs, de l'ou, de les pedres o tirada de birles, també s'organitzen trencades de tupins.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Gronxar-se

A tots ens agrada divertir-nos pujant pels llocs, penjant-nos, jugant als gronxadors dels parcs infantils. Ara també ens pengem de les espatlleres, les porteries de handbol o hoquei, les baranes...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Xanques

A banda de caminar, amb les xanques altes passem per sota. És molt divertit!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Malabars

Els malabars són una part de l'educació física que ens agrada molt. A classe fem boles i n'arribem a fer girar tres a l'hora, fem volar el diàbolo, anem amb xanques, amb el monocicle i també fem equilibris amb escombres i piques.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Nous

El curs passat vam fer un taller de Com jugaven els nens romans, i ens van explicar que feien molts jocs de punteria amb les nous. Alguns dels jocs que ens van explicar els fem avui dia amb les boles o singuetes, com ara el joc del triangle, el corriolet, la pendent...

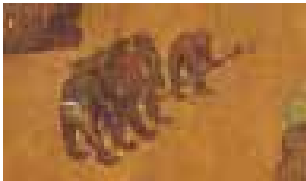

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La granera

Fer carreres de granera per davall les cames, en relleus, és molt divertit. L'últim de la fila sempre ha de passar la granera endavant i després, ràpidament, córrer ell al capdavant!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Birles

Es un joc d'habilitat que consisteix en tombar cinc de les sis birles emprant un màxim de tres birlots. A la Ribera d'Ebre col·loquem les sis birles paral·leles, tres a tres, i sumem un punt per birla tirada a menys que les tombem totes -aleshores diem que ha fet llenya i no es suma cap punt-. Com a curiositat hi ha el poble de La Palma d'Ebre en el qual mai s'ha deixat de jugar però sempre a la mateixa data, el divendres Sant, en sortir de missa.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

El joc de la sardina

És un joc que hem après ara i que mai no hi havíem jugat tot i que ens han explicat que al segle XIX, per carnaval a Reus, també s'hi jugava però en lloc de penjar-hi una sardina hi penjaven una figa negra i seca. Qui mena el joc ha d'evitar que la resta de nens puguin prendre-li el peix que porta penjat de la canya, per això pot fer-la girar, córrer... Si el qui porta la canya du els ulls tapats és encara més divertit

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Escalar

Qui més qui menys hem imaginat que érem grans escaladors pujant per una espona, una paret, un arbre... Avui dia hi ha els rocòdroms, zones habilitades per a escalar, que consten d'una paret més o menys vertical amb pedres clavades i una corda lligada a la persona que puja a fi que, si es solta, la corda l'aguanti i no prengui mal.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Bòlit

El joc que es representa al quadre sembla el del bòlit. Es tracta d'aixecar un pal d'un pam d'un pam i amb els dos extrems acabats en punta –bòlit- ajudant-se d'una mena de pala. Quan el bòlit està a l'aire se li ha de donar un cop amb la pala per tal de fer-lo anar el més lluny possible i evitar que els nens de l'altre equip l'agafin. És un joc tradicional que en alguns pobles de la desembocadura de l'Ebre fins i tot fan competicions.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Els ouets

És un joc que es pot fer amb nous, pilotes de tennis... Cadascú té un forat on ha d'intentar, per ordre, entrar la seva pilota. En el moment que ho aconsegueix ha d'anar corrent al forat, agafar la pilota i intentar *gepar* a algun dels altres xiquets que hauran sortir corrents. Si ho aconsegueix posa una pedra al seu ouet –forat- i ja ningú no hi pot tirar cap pilota. El joc continua fins que tots els forats són plens.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Barallar-se

Barallar-se no és un joc si es fa de debò i amb violència. Ara bé, tots hem jugat, alguna vegada, a fer veure que ens barallàvem, o ens empenyíem i rebotcàvem per terra.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

El pastor i l'ovella

És un joc molt divertit que de tant en tant fem a l'escola. Dos nens paren i, mentre un fa d'ovella - assegut a terra i protegint-se bé el cap amb la roba i els braços- l'altre fa de pastor, dret i unit amb l'ovella a través d'una corda. El joc consisteix en que el pastor ha d'evitar que fuetegin la seva ovella. Per això pot moure's tot el que li permeti la corda intentant tocar a qualsevol dels altres companys -llops- que intenten donar cops de mocador a l'ovella. En el moment que en toca a un aquest passa a ser ovella, l'ovella pastor i el pastor un llop més.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La porteta

Nosaltres hi hem jugat força a la porteta. És un dels molts jocs que fem amb els patacons. Els patacons es fan amb cartes velles convenientment doblegades. Quan tens bastants patacons ja pots jugar a flèndit, a roll, a tazos, a aixecar, a cara o creu, a la porteta... Aquest joc consisteix en anar deixant caure a terra, cada jugador i per ordre, un patacó des d'una alçada determinada. En el moment que un patacó cau damunt d'un altre que l'hagi tirat es queda tots els que en aquell moment estiguessin a terra.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Trenet

Tots, quan érem petits, a la guarderia o a l'escola, hem fet el trenet. Es traca de fer veure que ets un tren i el maquinista dirigeix i fa anar d'un lloc a altre. Alguna vegada també hi hem jugat amb els ulls tapats. Normalment quan fèiem el trenet cantàvem: "Un tren, petitó, que corria, que corria. Un tren, petitó, que corria sense por"

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Processó

Abans era més normal que els nens estiguessin pel carrer i juguessin a jocs de temporada com ara a fer misses, processons... A Flix, per exemple, que és famosa pels seus armats, ens han explicat que els nens es passaven dies fent processons fent-se ells mateixos les llances, els escuts i fins i tot el casc d'armat amb cartes velles.

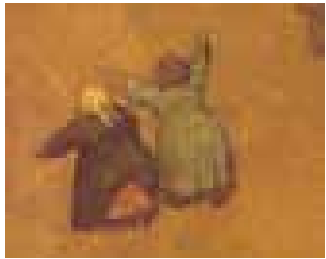

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Carreres

Les carreres, que a molts pobles de la Ribera d'Ebre reben el nom de corrides, s'han fet sempre. A festes majors s'organitzen corrides pedestres amb atletes que venen de fora i veïns del poble, tant nens com adults. També es fan carreres de dones casades!

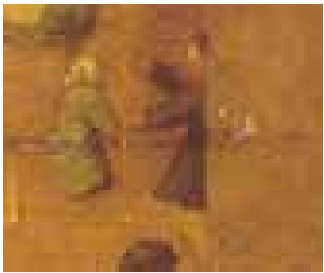

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Picar de mans

Tot i que no es veu massa bé, ens sembla que aquests dos personatges podrien estar fent algun joc cantat com els de picar de mans. Les nenes, sobretot, hi hem jugat molt en aquests jocs, cantant Miliquituli, els horòscops, els dies de la setmana...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Obstacles

Les carreres d'obstacles són més cansades que les normals perquè has de saltar, evitar passar per alguns indrets, aguantar l'equilibri, a vegades ajupir-te o rossegar-se.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Fer carotes

Ens sembla que aquests nens estan jugar a fer carotes. El joc consisteix en fer cares estranyes, moviments i sorolls que facin riure als que estan asseguts. Si s'aconsegueix es canvien els papers.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Lluita de carros

Amb grups de tres ens divertim fent carros de lluita. Un fa de cavall, l'altre de carro i el tercer puja damunt d'aquest i ha d'intentar desequilibrar i fer caure al contrari estirant d'una corda. És molt divertit però quan toca fer de carro et canses molt! A l'estiu juguem a un joc semblant dins la piscina.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Remenar i...

De colònies, a l'estiu, alguns de classe hem vist com alguns nens burxaven i remenaven algun excrement gran d'animal –d'una vaca, per exemple- amb un bastó tot cantant: La merda de la muntanya no fa pudor. No senyor! Encara que la remenis amb un bastó. I després fer broma perseguint a la gent fent de maneres de tocar-los.

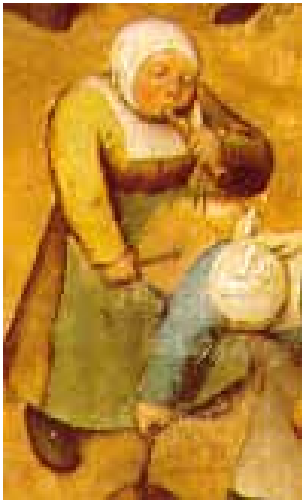

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Flabiol i tamborí

Aquesta nena toca una mena de flabiol i s'acompanya amb un tamborí. Nosaltres a l'escola també aprenem a tocar el flabiol de gralla i alguns companys toquen la caixa.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

A cavall

Quasi tothom ha tingut, de petit, un cavall de plàstic o de fusta per gronxar-se i jugar a cavalcar. A l'època de Bruegel també hi jugaven. Aquí hem fet una fotografia a una companya que en va portar un fet amb una granera i un cap de fullola i llana molt semblant al del quadre.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La cadireta fosca

Podem fer carreres o jugar a la cadireta fosca, en aquest cas qui va assegut porta els ulls tapats i, després de donar-li un petit passeig ha d'endevinar on és. El joc es pot fer cantant la cançó: "Cadiqueta fosca, no hi ha ni una mosca. Cara cara on ets?" Quan acaba la cantarella s'ha de fer caure a la reina.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La morra

Els dos nens de la imatge sembla que facin algun dels molts jocs d'escollir que coneixem. Podria tractar-se de parells o senars; els quinze dits; pedra, paper, tisora... o el joc de la morra. La morra és un joc d'aposta que ja practicaven els romans i que encara es juga força en alguns indrets de les Terres de l'Ebre. Els dos jugadors, alhora, han de mostrar un número de dits de la seva mà i, ràpidament i simultàniament han de dir la suma de dits que pensen que sortirà amb la suma de les dues mans. Practiqueu el joc! Segur que us engrescarà.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La gallineta cega

Tothom hem jugat a la gallineta cega, tant de petits com de grans –ara encara és més divertit perquè si no encertem paguem prenda!!!-. Per qui no ho sàpiga, el joc consisteix en tancar els ulls al qui para, fer-li donar unes quantes voltes sobre el seu eix i, a partir d'aquí ha d'intentar agafar algú de la resta de jugadors que van pel seu voltant fent-li pessigolles o dient-li coses. Un cop agafa algú, tocant-li la cara, la roba, el cabell... ha d'esbrinar qui és.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Pont de les punxes

Es tracta d'una mena de joc d'obstacles. Els qui han de travessar la doble filera de cames han d'evitar tocar-les i a la vegada evitar que els agafin els perseguidors. Un joc semblant és el de Pam i pipa, que es fa asseguts a terra en parelles, una mica separades unes parelles de les altres. Els que paren han d'anar corrents i saltant per damunt les cames sense tocar els peus que, cada cop, es van apilant.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

A la pluca amagar

Nosaltres li diem així quan juguem a amagar-nos. Podem jugar a que qui para ha d'agafar a tothom o bé sols cal agafar-ne a un. També es pot jugar al pot, en aquest cas no cal agafar, sols cal veure als amagats i córrer al pot –o a casa- i dir fort el nom del nen o nena que s'ha descobert.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Tombarelles

A cada poble de la nostra zona rep un nom diferent: a Flix tombarella, a Ascó curumbel·la, a La Torre de l'Espanyol catatumba... Per a fer una bona voltereta per començar s'han de posar les mans al terra i, a continuació, s'ha de fer un petit salt cap endavant per poder arribar a fer la volta al teu cos i acabar caient de cul.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Fer el pi

Aquest nen està fent el pi, com la companya de classe que apareix a la imatge i que va caminant de cap per avall. Fa falta molta habilitat, força i equilibri.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Anar de cul

El nom real del joc no el sabem, però a educació física fem una activitat semblant, que costa molt, i que consisteix en moure's sense poder aixecar més d'un pam el cul de terra, Ens acotxem i amb les mans ens agafem els turmells i, d'aquesta manera, hem de desplaçar-nos.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Anar a cavall

Els nens de Bruegel imaginaven que van a dalt d'un cavall pujats dalt d'una barana. Fins i tot tenen un totxet per a fer veure que fuetegen l'animal!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

La boda

Quan érem petits jugàvem a comprar i vendre, a papes i a mames, a fer misses i, és clar, a fer bodes. Representàvem que uns es casaven i la resta feia d'invitats, de mossèn, d'escolanets... Ens ho vam passar molt bé, ara, tornant a representar aquest joc.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Carraus

Els carraus i les matraques són instruments de percussió que avui dia es fan servir molt per fer soroll als partits de futbol. Els companys de La Palma d'Ebre ens han explicat que ells els fan servir per Setmana Santa que surten pels carrers tocant aquests instruments i anunciant els tocs de les campanes amb la cantarella: El primer toc! El segon toc!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Molinetes

Els nens estan fent girar els molinets de fusta que porten a la mà. Nosaltres no en tenim de fusta, avui els fan de plàstic o ens els fem de cartolina.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Les gerres

Aquesta il·lustració pot representar diferents jocs, per exemple el de les gerres, en què un comprador fa veure que està interessat en comprar una gerra –nen- i fins que no l'escull es fa un diàleg amb el venedor. També pot ser el joc de *Bon dia nostre pare* el que es canta i es fa el gest que va dient el que dirigeix el diàleg o, simplement, un joc d'imitació o mim on cal esbrinar què es representa.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Rebellugues

A Ascó rebellugues, a Flix barallugues, a Bovera bellugues... amb aquest noms coneixem les baldufes. Els antics grecs ja tenien rebellugues com les que surten al quadre. Avui dia n'hi ha de moltes maneres, mides, materials i formes de fer anar (de corda, de mànec, de dit, mecàniques, de fuetada...). Amb la baralluga podem jugar a una colla de jocs: fer-la girar, a petar, fer el pontet, posar-nos-la a la butxaca...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Tot s'hi val

Tots els jugadors es posen en rotllana menys un que porta una gorra o mocador. Quan aquest la posa al cap d'algun dels que estan assentats, els dos del costat d'aquest s'han d'aixecar ràpid i córrer tots tres (el que ha posat la gorra al cap d'un i els dos que s'han aixecat) i fer tota la volta a la rotllana de manera que de les tres persones només dos podran assentar-se als llocs que queden lliures, el que es queda sense lloc para i torna a iniciar-se el joc però, ara, s'hauran d'aixecar els dos de cada costat del qui li posin la gorra –el joc continua amb tres, quatre...-. El joc es diu "Tot s'hi val" perquè quan es corre, es poden donar empentes, apartar-los...

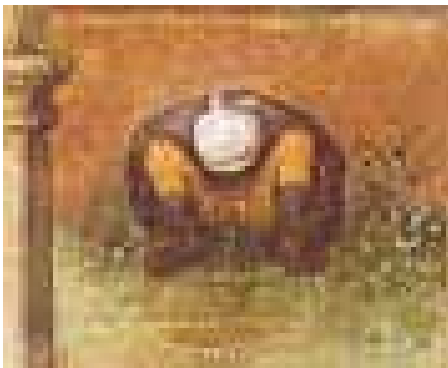

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Fer una necessitat

Aquest dibuix ens ha fet molta gràcia a tots ja que se suposa que Bruegel dibuixa jocs infantils i, que nosaltres sapiguem, fer una necessitat fisiològica no és que sigui un joc!!! Ah! La fotografia és pura ficció!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Petanca

Nosaltres hi juguem a l'escola i, sobretot, a vacances a la platja o a la piscina. Els jubilats del poble però tot el dia hi estan jugant! És un joc de punteria que es pot jugar individualment o per parelles. Cada jugador té dues boles de ferro que ha d'intentar acostar al màxim possible a una boleta petita que aquí anomenem "bolinxe" i que està a més de cinc metres. Cadascú tira una bola per torn i cal que tinguin punteria per acostar-se al bolinxe o bé per a tocar la bola gran d'un contrari per allunyar-la.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Disbarats

No es tracta tant d'un joc sinó d'una entremaliadura. El nen sembla que vulgui tirar per la finestra un cabàs al cap d'algú! Nosaltres, tot s'ha de dir, a vegades també en fem, però no tant bèsties. Per exemple, anem a tocar timbres, desinflatem les rodes de les bicicletes d'algun amic, enganxem amb pega alguna moneda al terra...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Fer volar estels

El nen de la finestra fa volar una mena de cinta. A nosaltres ens sembla que el que fa és fer volar estels o cometes, que és molt divertit. I encara ho és més si tu mateix te la fas amb unes canyes primes, bosses de plàstic reciclades i un cordill ben llarg.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Pujar arbres

La majoria de nosaltres hem pujat a algun arbre ja sigui per amagar-nos, agafar algun fruit o imaginar històries. Alguns iaïos ens han explicat que abans en sabien molt de pujar als arbres perquè es fixaven bé on havia nius i hi anaven a prendre els ous o bé a agafar els pollets.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Ball rodó

Quan érem petits jugàvem molt fent balls de rotlle. Cantàvem moltes cançons i acabàvem marejats de tant girar i girar. Recordem moltes cançons com ara "Ball rodó, Caterineta, Caterineta. Ball rodó, Caterineta, caterinó!" O aquesta altra:

Moteta de julivert,
verd o madur.
La senyora (...)
¡ que es giro de cul!

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

El rei de la muntanya

El Rei de la Muntanya consisteix en evitar, amb empentes, que els altres nens coronin la muntanya.

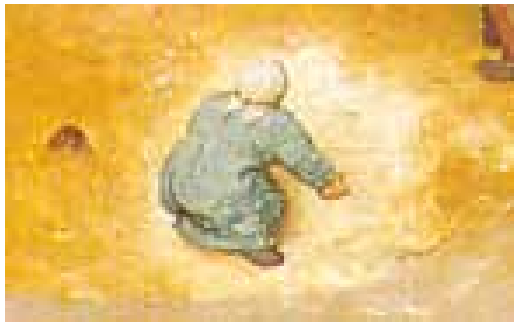

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Jugar a l'arena

Qualsevol de nosaltres hagués pogut ser el nen que apareix al quadre de Bruegel ja que tots hem jugat amb l'arena, a les obres, al parc, a la guarderia o a la platja, fent túnels, corriols, casetes, castells...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Carrutxes

Les carrutxes o caminadors són joguines per a què els nens petits aprenguin a caminar.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Nedar

A l'Ebre, a l'estiu, per festa major, s'organitza la festa del riu: es fa la travessa de costat a costat, ens tirem des del pas de barca, fem equilibris per damunt del pal ensabonat, fan carreres de pontones, *solten* ànecs... Enguany, quan vam anar d'excursió al Montsant, ens vam banyar al Toll de l'Ou.

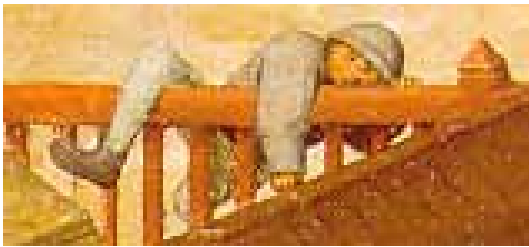

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Equilibris

El nen del dibuix sembla que faci equilibri o que vulgui pujar a la barana com els seus companys que van a cavall.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

El bateig

Com passa amb altres dibuixos d'aquest quadre Bruegel ensenya jocs molt imaginatius com ara una boda, una processó o aquest bateig. Nosaltres també hem volgut simular un bateig amb un ninot que fa de nen, un de nosaltres que fa de mossèn, una parella que fan de pares i una altra que fan de padrins i la resta de convidats.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Gronxar-se

El gronxador és un dels jocs del parc que més agrada als xiquets. No cal dir com s'hi juga però ja veiem, amb la pintura, que és un joc molt antic. A vegades, als nens petits, se'ls canta aquesta cantarella: "Gading, gadong. Les campanes de Salou. - Qui les mena? - La Candela - Qui se'n riu? - La perdiu - Toca, toca aquest xiu, xiu!"

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Els pidos

Pidos, callossos, tabes, todos, singuetes... amb tots aquests noms la gent dels pobles de la Ribera d'Ebre coneixem l'antic joc que es fa amb l'os del bracet del corder. Amb aquests ossets es poden fer molts jocs. Per exemple n'hi ha un que consisteix en ficar quatre pidos al terra i llançar-ne un enlaire. En aquest instant, i mentre està enlaire, s'ha de recollir un pido de terra i entomar el que cau –així es fa amb la resta de pidos. Després es fa la mateixa jugada però amb dos pidos, després amb tres i finalment amb tots quatre. A la Palma d'Ebre i a Ascó també es jugava amb pedretes rodones.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Trompíxol

El trompíxol o la baralluga de dits també és una de les joguines més antigues que es coneix. La del quadre té quatre costats i pot servir per a jugar a la banca –a guanyar o perdre patacons-. A classe nosaltres n’hem construït amb glans d’alzina.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Molinet

El molinet també és una joguina molt antiga. A classe n'hem fet de senzilles amb paper i alguns l'han fet amb nous, però són més difícils de construir.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Pistola

El nen del quadre dispara amb una mena d'escopeta d'aigua –com una xeringa-.
Nosaltres, a l'estiu, juguem amb pistoles d'aigua a la plaça, a la piscina...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Moixons i gàbies

Bruegel va pintar un nen que juga amb un moixó. El nen porta una gàbia de vímet al cap. Els iaïos ens van explicar que quan eren petits anaven a caçar moixons amb vesc o amb lloses i que els que agafaven vius els posaven en gàbies per vendre'ls o criar-los.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Bombolles

És una distracció molt senzilla de fer i divertida que, en general, hi hem jugat tots a l'estiu. Es té que barrejar una mica de sabó amb aigua i després, amb una palleta, anar bufant –recomanem que es bufi suaument perquè sinó peta la bombolla-. Nosaltres jugàvem a veure qui la feia més gran, qui se li aguantava més estona, qui la mantenia a l'aire fent-la bufar, a vegades ens la passàvem d'uns a uns altres evitant que caigués a terra...

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

A nines

La nina és una de les primeres joguines de la humanitat i present a totes les cultures i continents. Les nostres iaies jugaven amb nines de cartró, les nostres mares amb nines de plàstic i nosaltres ja tenim nines de totes les mides i amb tots els accessoris que ens puguem imaginar.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Disfressar-se

El nen que va pintar Bruegel juga a disfressar-se posant-se una carota. Nosaltres sempre ens hem disfressat a l'escola i després al poble per Carnestoltes.

Pieter Bruegel

Jocs infantils, 1560

Flipa amb la gorra

Bé, potser no es tracta d'un joc però sí d'un passatemps o distracció que, qui més qui menys, algun cop hem fet. Giravoltar una gorra, tirar-la enlaire i entomar-la, prendre-li a algú i fer-lo córrer...

Els jocs infantils de Pieter Bruegel un passeig de 1560 al 2005

Coordinació Biel Pubill i Soler

Alumnes de 1r d'ESO del CV **Jocs Populars de Catalunya**

i de 2n d'ESO del CV **Coneguem jocs d'arreu del món**

Cursos 2004/05, 2005/2006 i 2006/2007

IES Flix

c/ Salvador Espriu, 1

43750 FLIX (Ribera d'Ebre)

gpubill@xtec.cat

<http://bieljoc.blogspot.com/>